

Wolnicz-Pawłowska, Ewa / Bołoz, Wojciech

Z życia nauki i życia Towarzystwa :
Problematyka życia i zdrowia w
tradycji i kulturze polskiej :
(Konferencja - Warszawa, 16 X 2003)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 66, 132-134

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PROBLEMATYKA ŻYCIA I ZDROWIA W TRADYCJI I KULTURZE POLSKIEJ (Konferencja – Warszawa, 16 X 2003)

Interdyscyplinarna konferencja *Problematyka życia i zdrowia w tradycji i kulturze polskiej* odbyła się 16 października 2003 r. w Pałacu Staszica w Warszawie. Zorganizował ją Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego we współpracy z Towarzystwem Naukowym Warszawskim, przy dofinansowaniu ze strony Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu. Obrady toczyły się na dwóch sesjach plenarnych. Otwarcia konferencji dokonał Prezes Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, prof. dr hab. Andrzej Paszewski, słowo wprowadzające wygłosił ks. prof. dr hab. Ryszard Rumianek, prorektor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Problematyka życia i zdrowia bliska jest każdemu człowiekowi. Życie stanowi wartość podstawową, a jednym z jego najważniejszych atrybutów jest zdrowie. Po niedawnych odkryciach biologicznych i medycznych na świecie wszczęto dyskusję nad tymi wartościami, stawiano trudne pytania o definicje i zakres użycia pewnych terminów, o aspekty prawne i etyczne. Dyskusje takie nie ominęły także Polski, nierzadko w kontekście wstąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej.

Równoległe do procesów unifikacyjnych integracja europejska wyzwała w społeczeństwach biorących w niej udział poczucie odrębności. Można nawet powiedzieć, że narastająca gęstość więzi europejskich paradoksalnie to poczucie etnicznej tożsamości wzmacnia. Powstająca sylwetka Europejczyka rodzi pytania o cechy narodowe Anglika, Czecha, Polaka czy Hiszpana. W Polsce, podobnie jak w innych krajach, dokonują się dwa pozornie sprzeczne ze sobą procesy. Polacy w dużej części nastawieni są proeuropejsko; nasze prawodawstwo, gospodarka, instytucje państwowe, w coraz większym stopniu są „europeizowane”. Równoległe do tej integracji pogłębia się w naszym społeczeństwie świadomość własnej historii oraz odrębnej tożsamości narodowej i kulturowej. Uczestnicząc w historycznym projekcie budowania zjednoczonej Europy, chcemy wnieść do europejskiego wspólnego dobra nasz narodowy dorobek materialny i duchowy. W związku z tym pojawiają się pytania dotyczące naszej narodowej

historii, specyficznych cech naszej kultury wyróżniających nas od innych europejskich narodów. W centrum uwagi staje sprawdzony w ciągu tysiącletnich dziejów kanon narodowych wartości i charakterystyczne dla nas sposoby organizacji i budowania relacji społecznych w różnych dziedzinach życia.

Jedną z ważniejszych dziedzin życia społecznego jest organizacja ochrony oraz promocji zdrowia i życia obywateli, a także stosunek pojedynczych osób i całego społeczeństwa do tych wartości. Pozycja dóbr witalnych w narodowej hierarchii wartości wiele mówi o kulturze danego narodu, ponieważ oddziałuje na inne relacje międzyludzkie. Warto więc zapytać, jaka jest obecnie postawa Polaków wobec życia i zdrowia ludzkiego oraz jaka ona była w przeszłości? Czy postawa ta charakteryzuje się specyficznymi cechami wyróżniającymi nas od innych narodów? Czy ma sens ukazywanie i podkreślanie takiej odrębności w obecnym i nadchodzącym czasie? Do odpowiedzi na te i podobne pytania organizatorzy konferencji zaprosili nie tylko lekarzy, prawników i etyków, ale także znawców dawnej kultury, literatury i języka, historyków prawa, biblistów.

Celem konferencji *Problematyka życia i zdrowia w tradycji i kulturze polskiej* było przybliżenie i usystematyzowanie dziejów polskich postaw i polskiej myśli w odniesieniu do życia i zdrowia. Przy tej okazji podjęto także niektóre zagadnienia współczesne, szczególnie aktualne. Refleksja na ten temat jest dla nas ważna, ponieważ pozwoli nam lepiej poznać samych siebie. Zainteresowanie tą problematyką można także zauważyć u obcokrajowców, którzy ciekawi są naszych rozwiązań w tej dziedzinie.

Na sesji przedpołudniowej wygłoszono sześć referatów. W większości odnosiły się one do zagadnień współczesnych. Prof. Tadeusz Tołłoczko wygłosił referat *Specyfika medycyny polskiej*, poruszając niezwykle aktualny problem finansowania polskiej służby zdrowia; podzielił się też swoimi doświadczeniami z pracy badawczej i organizacyjnej w różnych światowych placówkach. Dwa inne referaty dotyczyły kwestii bardziej szczegółowych: prof. Wojciech Rowiński mówił o społecznych postawach Polaków wobec przeszczepów (*Obyczajowe bariery wprowadzania nowych sposobów leczenia*), zaś prof. Jacek Zaremba o dylematach moralnych związanych z badaniami prenatalnymi (*Diagnostyka genetyczna – aspekty etyczne w polskiej perspektywie*). Niezwykle ciekawy referat, poświęcony obecnym zagadnieniom prawnym, przedstawił prof. Andrzej Zoll (*Prawna ochrona życia*). Ks. prof. Wojciech Bołoz nakreślił panoramę problemów w najnowszej literaturze bioetycznej (*Bioetyka w Europie i w Polsce na początku XXI wieku*). Pewną zapowiedzią zagadnień poruszonych na sesji popołudniowej był referat prof. Zbigniewa Szawarskiego, poświęcony

rozważaniom terminologicznym (O pojęciu wyleczenia), a przy tym nawiązujący do polskiej tradycji medycznej w zakresie zwalczania epidemii.

Referaty popołudniowe dodały do powyższych rozważań tło historyczne i kulturowe. Prof. Maria Miśkiewiczowa zarysowała sytuację historyczno-archeologiczną w Europie wczesnego średniowiecza (*Ochrona życia we wczesnym średniowieczu*), prof. Andrzej Zakrzewski ukazał zaś teorię i praktykę związaną z ochroną życia i zdrowia w Wielkim Księstwie Litewskim (*Ochrona zdrowia i życia w prawie Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVI–XVIII wieku*). Dwa referaty poświęcono zagadnieniom językowym, zwłaszcza etymologicznym i pragmatycznym (prof. Jerzy Duma, *O zdrowiu i życiu w niektórych imionach i nazwiskach słowiańskich*, prof. Ewa Wolnicz-Pawłowska, *Szlachetne zdrowie... – zdrowie i życie człowieka w języku staropolskim i we współczesnej polszczyźnie*). Prof. Teresa Kostkiewiczowa przedstawiła odpowiedź na pytanie *Czy literatura umie mówić o zdrowiu?* Obrady konferencyjne zakończyło wystąpienie ks. prof. Juliana Warzechy pt. *Afirmacja życia w Biblii*.

Po obu sesjach odbyła się ożywiona dyskusja. Plonem konferencji jest zbiór artykułów, składający się zarówno z wygłoszonych referatów, jak i tekstów nadesłanych później, ale inspirowanych dyskusją konferencyjną. Zbiór ten, o tytule takim samym, jak omawiana konferencja, ukaże się w wydawnictwie UKSW dzięki finansowemu wsparciu MENiS.

Ewa Wolnicz-Pawłowska, Wojciech Bołoz